

MANIFEST DE PROFESSORS I PROFESSORES UNIVERSITÀRIES DAVANT LA REFORMA LABORAL I LES POLÍTIQUES D'AJUST ECONÒMIC

1

La crisi econòmica mundial desfermada arrel de la explosió de la bombolla financera e immobiliària es una nova manifestació de les recessions que caracteritzen la història del capitalisme com a sistema social. Una crisi que és una expressió del model de gestió neoliberal que es va anar instaurant des de finals de la dècada dels setanta del segle passat. Tres dècades on s'han exacerbat molts dels greus problemes que afecten a la humanitat: desequilibris territorials lligats al procés de globalització, augment de les desigualtats socials i de gènere a la majoria de països, agreujament dels problemes ambientals, etc. Una etapa caracteritzada per un creixement desmesurat de l'esfera financera que ha propiciat les activitats especulatives i ha exercit com un factor de desestabilització, del que en són bona mostra la successió de greus episodis financers. Al calor de les polítiques neoliberals s'ha produït un afebliment de les polítiques públiques que han generat fortes tensions en serveis públics bàsics.

2

A Espanya la crisi té una especial gravetat com a resultat de la seva particular estructura econòmica i posició en el context internacional. Una situació a la que s'ha arribat per un cúmul de factors entre els que destaquen les opcions estratègiques que han anat prenent les elits econòmiques i polítiques del país. Un model econòmic on el predomini del grups financers i les activitats especulatives han tingut la contrapartida d'un baix nivell de desenvolupament tecno-científic i, sobretot, una devaluació de les condicions laborals. Un model que ha impedit el desenvolupament d'un sector públic suficientment dotat per garantir serveis públics adequats i per dur a terme polítiques redistributives que equilibrassin les injustificades desigualtats de renda que provoca el model econòmic. Un model que ha provocat un perillós deteriorament ambiental en molt àmbits (consum energètic, desertització, destrucció d'espais naturals...) i que resulta clarament insostenible pel futur. Un model on les desigualtats de gènere segueixen sent intolerables i on la manca d'un plantejament que prioritzi les necessitats de cura de les persones provoca greus problemes de sobretreball femení. La precarietat laboral, la pobresa, les desigualtats l'endeutament, els problemes d'accés a l'habitatge, el deteriorament ambiental són alguns dels efectes d'aquest funcionament econòmic.

3

Certament cal un canvi de model econòmic i per portar-lo a bon port calen moltes reformes i canvis de direcció de les dinàmiques dominants. Però és inversemblant que, davant l'evidència acumulada i l'experiència anterior, les línies de reformes proposades des dels poders segueixin les mateixes línies que les reformes anteriors i es concentrin, bàsicament, en aprofundir en la retallada de drets laborals, de prestacions socials i la privatització d'allò públic. Mentre queden ajornades i fora d'agenda transformacions profundes en àmbits com el financer (el principal generador d'inestabilitat i desigualtats) i es deixen en l'oblit transformacions de l'esfera econòmica orientades a fer front als reptes

de la crisi ecològica i les necessitats de cures generades pels canvis demogràfics.

4

Un cop més, davant l'evidència de l'atur massiu es planteja com a resposta una reforma laboral que dóna noves prerrogatives als empresaris i a les empreses de treball temporal (ETT). Es basa en un diagnòstic equivocat, que explica l'atur com un mer producte de les regulacions del mercat laboral quan en realitat és un efecte del mal funcionament del conjunt de l'economia. I es concentra en reduir els drets de protecció de l'ocupació -fent més fàcil i barat l'acomiadament-, erosionar la contractació col·lectiva -afavorint el poder dels empresaris individuals en matèria de salaris i condicions de treball- i privatitza la intermediació en el mercat laboral en benefici de les ETTs.

No es tracta d'una reforma acceptable ni equilibrada ni equitativa ni eficient. No és equilibrada perquè debilita drets laborals i sindicals sense introduir mecanismes que limitin els abusos de poder per part dels empresaris, reforcin la negociació col·lectiva ni amplii drets socials afectats per acomiadaments i atur. Malgrat que es planteja com una reforma orientada a fragmentar la pretesa dualitat del mercat laboral, l'experiència internacional mostra que allà on està més fragmentada la negociació col·lectiva i on imperen drets laborals més reduïts proliferen les desigualtats i la vulneració de drets (tal com ja és patent en el nostre país en el cas d'una bona part dels espais laborals ocupats pels treballadors immigrants). És ineficient perquè s'orienta cap el reforçament d'un model salarial dominat pels baixos salaris, la renúncia al foment de la cooperació i la concertació col·lectiva. És costós perquè reforça les transferències financeres a les empreses (augmenta les subvencions a l'acomiadament) de dubtosos efectes sobre la creació d'ocupació.

Renúncia a organitzar l'activitat laboral sobre la base de l'equitat, el reconeixement i dignificació de moltes activitats laborals, pretesament poc qualificades, la cooperació i la participació com eines de productivitat i benestar social, una adequada articulació entre activitats laborals mercantils i extra-mercantils i vida socials. Els veritables reptes de transformació de la vida laboral que demanda una societat avançada.

5

La reforma laboral introdueix a més una preocupant amenaça a la vida sindical. De fet, des de mitjans de comunicació i àmbits acadèmics fa temps que els sindicats estan en el punt de mira de les reformes polítiques. Malgrat que sabem que allà on les organitzacions col·lectives són més febles augmenta el desequilibri de poder en favor dels rics. L'organització i participació col·lectiva és crucial per garantir el desenvolupament i acompliment dels drets i els intents d'erosió de les organitzacions col·lectives no es poden entendre sinó com part d'una estratègia que en última instància ataca el cor d'una democràcia efectiva i deixa als poderosos, altrament dits mercats, un poder autocràtic de conseqüències perilloses per al conjunt de la societat.

6

Tampoc resulten acceptables polítiques d'ajust que redueixen drets socials i s'orienten a retallar el pes del sector públic. És fals que el problema del nostre país sigui el d'una despesa pública excessiva. Ans el contrari, el nivell d'impostos i despesa pública a Espanya es situa en els nivells més baixos de la Unió Europea (en termes del PIB), fet que també es dona si comparem el percentatge de funcionaris i treballadors públics com a percentatge de la població ocupada. Aquesta migradesa és la que explica la situació d'estrès i saturació que experimenten molts serveis públics, el migrat import de moltes pensions i ajuts a la població. Privatitzant activitats públiques les coses encara poden anar pitjor, com es pot veure en la qualitat d'alguns serveis públics en comunitats autònomes on aquest procés està més desenvolupat.

Cap dels reptes més importants que tenim com a societat (la satisfacció de necessitats bàsiques, el desenvolupament tecnològic en benefici de la comunitat, la transformació vers una economia ecològica i socialment sostenible, l'atenció adequada de cures al conjunt de la població, l'enfortiment d'una societat democràtica i participativa) es poden dur a terme sense un enfortiment de les polítiques públiques. Un enfortiment que requereix reforçar els recursos (impostos), la dignitat i les condicions laborals dels treballadors públics i els mecanismes de control democràtic sobre l'activitat pública.

7

Per tot això pensem que estem davant d'una cruïlla que ens pot menar a situacions indesitjables si s'aprofundeixen les mateixes polítiques que han portat a la situació. I per això ens comprometem a treballar per fer avançar un altre tipus de polítiques i a participar en les mobilitzacions socials necessàries per permetre un canvi real d'orientació de les polítiques econòmiques i socials. I en aquesta línia donem el nostre suport a la vaga i les mobilitzacions que els sindicats organitzen per al proper 29 de setembre.